

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, mercuria si sambat'a.

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in lăintrulu monarhiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. s'au 22 franci, pe 6 luni 6 fl. s'au 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate,
se platescu pe serie s'au linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a treia câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.
Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariulu Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 72.

Sibiu, 8/20 Septembre 1879.

Anulu II.

Cestiunea jidovésca in Transilvani'a.

Dn. H. unulu dintre cei mai de frunte advocati dela Brasiovu, avu mancarimea cá se se amestece si elu in afacerile internationale a le Romaniei, si asia publicá in „Sieb. d. Tagblatt“ una serie de patru articlii, in carii dupa-ce spune cá la apele minerali transilvane au fostu estimpu multime extraordinaria de óspeti din Romani'a, elu folosindu-se de aceea ocaziune, a trasu dela densii in cestiunea jidovésca informatiuni de ajunsu, pentru-cá se póta judeca in cunoscintia de cauza. Precum am mai atinsu in Nr. preced., dn. H. afla cá jidovii au dreptu, nu romanii; cá proprietarii romani au adusu pe jidovi in tíera, cá se póta trage dela ei unu venitu indirectu de 400 mii galbini pe anu; apoi mai adaoge, cá proprietarii romani, anume cei din Moldov'a, sunt datori la jidovii bogati cu vreo 500 mii de galbini; mai incolo, cá romanii fóra jidovi nu sunt buni de nimicu, si cá numai cariturarii si negutiatorii crestini s'biéra contra jidoviloru, éra bietulu poporu saténu este bunu bucurosu cá se aiba jidovi in sate etc. In fine dn. H. se lauda cá elu cunósce bine Romani'a si pe romani din esperienti'a propria, prin urmare cá elu scie se si judece in cauza.

Noi nu ne miramu intru nimicu de acésta modestia de modellu, a dlui H; scimtu totuodata ce bine le cade ómeniloru a vedé paiulu in ochii altóra si mai alesu, ori-candu e vorba de romani, a scrie si a vorbi in gradulu superlativu. Dara fiindu-cá dn. H. este informatu asiá de exactu in afacerile interne ale Romaniei, suntemu mai multu cá siguri, cá elu cunósce cu atátu mai bine trecutulu si presentulu propriei sale patrii. Asia ne vomu permite a face dlui H. câteva intrebari cátu se póte de modeste.

Pentru-ce in Transilvani'a la 1¼ milionu de locuitori pána in anulu 1849 nu era tolerati mai multi cá 4 mii suflete de jidovi? Din ce cauza acei jidovi éra internati numai la câteva locuri anumite si pusi sub immediat'a domnia a episcopulu romano-catholicu?

Pentru-ce óre judeii si judaisantii din Transilvani'a fusesera persecutati pe mórte chiaru in puterea legiloru tiei? Cum a remasu jidovimea si religiunea loru numai suferita (tolerata) pána ce

va placea regimulu si dietei a'i scóte afara preste fruntarie*)?

Cum s'a intemplat, cá mai preste totu in Transilvani'a dilele téguriloru de septemana, asia numitele marturii, sunt puse inadinsu pe dio'a de Sambata? Ceea ce bate aci cu atátu mai tare la ochi este, cá la magiari a fostu ab antiquo Dominec'a di de téguru, de unde acea di se si chiama Vasárnap (di de téguru). Moldovenii de ex. au fostu multu mai toleranti, sau daca voiti, multu mai prosti, cá ei si acuma mergu Dominec'a la téguru, la orasiu; de aceea bisericelero romanesi sunt góle Duminec'a, candu din contra, sinagógele si templele jidovesci Vineri sér'a si Sambata demáneti'a sunt pline de credintiosi.

In Transilvani'a pána pe la 1850 era opritu sub grea pedépsa, cá macaru se cutedie a caletori vreunu jidovu in districtele montanistice, pe unde se scóte aur si argintu, cá se nu falsifice metale.

Cum s'a intemplat, cá anume in cetati, orasie si sate sasesci din Transilvani'a pána pe la 1850 jidovii nu éra suferiti cu nici-unu pretiu, necum a se asiediá cu locuinti'a, dara nici macaru a máné preste nópte**)?

In periodulu absolutismulu austriacu 1849 pána la 1861 functionarii veniti din Galiti'a si Bucovin'a incepura se aduca cu sine jidovi, cu scopu de a face specule in dosulu loru. Dn. H. scie bine ce s'a intemplat. Locuitorii nu voia se le dea locuintia cu nici o conditiune. Dn. H. vediu de ex. cum orasielulu sasescu Talmaciu, in distantia numai de doue óre dela Sibiu, facuse rebelliune din caus'a unei familii jidovesci, pe care administratorulu c. r. (kais. königl. Bezirksvorsteher) voia se o colonisedie in comuna cu forti'a; curatu ii spusera sasii: „Daca ne aduci jidovulu cu forti'a, ilu masakramu; cu viati'a odata nu'lu voimu,“ disera sasii. Gubernulu din Sibiu fiindu mai intiepleptu, infrená zelulu acelu prefectu si alu altora. Comunei romanesi Vestemu o 1½ óra dela Sibiu, administratorulu ii inpusese o familia jidovésca totu

*) Aprobatarum Constitut. Part. I tit. 1. P. IV et P. V. Edict. 84 si nenumerate decrete, rescripte, instructiuni guberniali si de ale curtiei imperiale, pána in 1848, inca si dupa aceea.

**) In Brasiovu de ex. era pána la 1848 o singura familia, care stá sub protectiunea unei familii patriciane de frunte.

prin fortia, comun'a suferia greu; romanii incarcara pe jidovu cu tóta famili'a si'lu scósera la Turnurosiu. De altumentrea in acei ani au mai rebellatu si alte comune ardelene din caus'a colonisarei jidoviloru, si numai dupace jidovii incepura pe alocurea se prinda mana buna cu popii si cu „domnii“, a mai incetatu resistenti'a contra loru, si asia s'au inmultitu in acesti 30 de ani din 4 mii la 30 de mii.

La 1868 diet'a Ungariei proclamá emanciparea civile si politica a evreiloru, inse fóra a regulá macaru cestiunea indigenatulu. Urmarea fu, cá jidovii din ce éra si mai de inainte prea destui in Ungari'a, de 10 ani incóce o inundara si mai tare. Dn. H. merge desu la B.-Pesta si in alte cetati ale Ungariei, unde densulu aude cu urechile sale pe magiarii fruntasi vaierandu-se amaru: „Ne-au stinsu si ne stingu, ne saracescu si calicescu jidovii.“ Vedeti: Nu striga numai romanii.

Éra poporulu magiaru, ce dice elu? Se citésca dn. H. cu mai multa atentiune diarielero magiare, precum nu citesce nici-uniculu romanescu, si va afla, cá acelu poporu dá focu jidoviloru, éra pe altii ii tóca ori inpuşca talharesce, cá nicairi in Europ'a. Chiaru si romanii comitu crime de acestea contra jidoviloru, precum se vede in Marmati'a si in comitatele septemtrionali ale Transilvaniei. Blastematu fenomenu acesta, elu inse existe si dn. H. nu'lu va potea nici negá, nici netedí.

In fine se ne spuna dn. H., cum se intempla cá cu tóta emanciparea jidoviloru, in comunele rurali sasesci din Transilvani'a mai nici-unu jidovu nu se póte asiediá in nici-o calitate; nimeni nu'í dá locuintia cu chiria, nimeni nu'í vinde unu petecu de locu, nici-unu locuitoriu nu cutedia se cumpere dela jidovu marfa, daca nu vrea se fia persecutatu de confratii sei. Intocma asia facu si locuitorii comunelero rurali romanesi, din partea meridionale a tiei. Totu asia in secuime nu cutedia jidovii se se afunde prea departe. Numai in comitatele vechi domnescu jidovii sub o protectiune fatale, miréna si popésca, care mai curendu sau mai tardiu, in totu casulu inse prea de siguru, va fi de capulu protectoriloru, carii prin lacomi'a si rapacitatea loru isi prepara ei insii ruina definitiva. Se extermina locuitorii prin veninulu de alcoholu, prin usuraria, fóme si spurcatiuni venerice? Bine;

Foisiór'a „Observatoriulu“.

Optusprediece magiari nobili ajunsi in captivitatea romaniloru la Blasiu, inse puçinu dupa aceea dati in libertate mai alesu prin intervenirea prefectulu J. Axente Severu, audisera de spendiurarea celor doi juristi tineri la Clusiu si a celuilaltu la Murasieni, totuodata observara cumplit'a inversiunare ce se manifestá intre romani dein caus'a aceluor fapte terroristice; asia ei provóca si conjura pe cei de natiunea loru din Transilvani'a, cá in casuri analóge, candu adeca si romanii aru ajunge in captivitatea magiaro-secuiloru, se observe dreptulu reciprocitati, adeca se se pórté si magiarii cu crutiare si omenia cátra romani.*)

Felszolitás.

A Balásfalvi kerületben alakult román nemzeti órsereg tudására jutván azon szomorú híreknek, mint hiszik hogy véreik közül Kolosvárt és M-Vásárhelyt mások bé fogattak, mások ki végeztettek, annyira fel böszülte, hogy a kerületbeli helységek magyar ajku birtokossait, hol békés lakaikból, — hol a környékbeni uttyokból bé fogdossa, és le tartoztatva, Balásfalvára kíséri, a mint velünk is történt f. e. octob. 16 és 17 napjain. Illy helyezetünköböl, — hol csak ugyan az illető román nemzeti órsereg főnökei, — jelesen Praefect Axente János ur erélyes, és a nemzeti órsereg törvénye 3 pontjából folyó fellépése nyomán, szabadon bocsáttatásunk a nép által is ki mondatott; hol o nép vezetők utasítása több biztosítást nyujtva nekünk a nép kedélye

le csilapulásáig szabadon helyt maradtunk, mint-hogy a mi szabadon való el bocsáttásunk iránt biztosítva vagyunk, nem ön személyünkért, hanem a nemzetek felingerült kedélyei le csilapítása ohajtása tekintetéből.

Hazaí bizodalommal szolítottuk fel a' magyar és székely nemzet órség és törvényhatóságok Főnökeit, mi szerint a' körökben miénkhez hasonló helyzetben lehető vagy jutható román ajku polgár társakhoz sziveskedjenek költsönös kimillellettel viseltetni, a' román nemzet órsereg alakulást nem gátolni, az el fogattakat szabadon bocsáttani, az itteni tapasztalatunk szerénti veszedelmes sensatiót elő idéző csufos executioktól meg szünni; s' alkotmányunk vezér elveiből ki folyólag költsönös egyet értés utján hazánk polgár társaira, nemzetbeli külömb-ség nélkül az ohajtot béke élvezhetésit elő segíteni. — Az egész mivelv világ előtt soha le nem törölhető bün folt lenne az Elöljárókon az, ha egyes hibák miatt az alá rendelt polgár társokat, e hon ki vivott közös jogai együtti éldelése helyett, több ezerekre mehető testvéri gyilkosságra vetemedni engednék. Balásfalván 1848 oct. 17.

Szentkereszty István	Réz Sámuel
Mátéfi Sándor	Gyulai Sándor
Márk Sámuel medvési	Harsán János
Török Rudolf.	Török Jenő
Miske Lászlo	Bartok Moses
Ferentzi János	Pap Sándor bogáti

Idősbb Gaal János
Henter Imre
id. Csato István
Szemeriai Károly
Orbok Lászlo
Lörcy János*)

*) Acésta proclamatiune s'a tiparitu in tipografi'a din Blasiu, pe formatu fol. (1/2 cöla).

Comitetulu nationale romanescu ia mesuri strinse in contra excesseloru si repressaliiloru provocate intre romani prin secu si magiari.

ФРАЦІ РОМАНІ.

Декнд згнрїї кз террорістл лор чел барвар аз дндрзніт а вѣрса сжпчеле чел невіноват ал фрацілор пострїї романї, аї сжпчззра шї аї рѣстїрнї, де аѣнчї вїп плжнорї дн тоате зїлеле ла дналтл Ценерал-Командо, шї ла Комитетл, кзткз романїї днкъ фак чел дзрї шї фауте де ачелеа, каре нїчї п'ар тзевзї сз се поменеаскз днтре оаменї.

Кз маре дзрере аз дделес ачестеа Комитетлс, шї ка сз нз се маї днтжмїле, порзпчедде стржнс тзтзрор романїлор:

1. Се нз дндрзнеаскз нїмене а се атїнѣ нїчї де персоана, нїчї де ав-реа алтїа, фїе ачела де че неам ва фї, романл, згнзр, оврєз, сзз орї де че неам, нєнтрз кз тодї оаменїї аз дрєнтзрї де о потрївз ла вїада шї ла аверєа лор, шї тзтзрор кз ачєєашї чїнчте сжнтєм дєторї.

2. Чєї че нзп армєлє жос, шї прїн ачєєа аратъ кз нз врєз сз се батъ асзпра нїмнзї, зпїї ка ачєїа сз п'аївз нїчї о бжнтїалъ саз сзпзраре, чї дїн протївз, сз се апєре де орї че асзпїре, шї еї шї аверєа лор.

3. Сз нз дндрзнеаскз нїмене а сзлзра, а днпедєкз, саз орї дн че кїп а бжнтїа ре кзлъторїї пзчзїї, чї дїн протївз сз деа пачє фїєчїне кзлъторїлор, ба днкъ дзпє пстїгъ сз шї днлєспїаскз кзлъторїа знл алтїа.

4. Комитетл порзпчєдде стржнс тзтзрор романїлор, ка не лжгъ днпїнїрєа ачєтєрєа сз аскзлє де Мамарїї Комснїтзїлор, де Прєфєкдї,

*) Respunsulu la acésta provocare ilu detersa apoi secuii porniti dela Luteni (Agyagfalva) in contra romaniloru, prin glontiu, sabiia, furci, spoliatiuni si tetunarii selbatece. Vedi: Der Winterfeldzug des Revolutionskrieges in Siebenbürgen in den Jahren 1848 und 1849 etc. Leipzig 1861 Form. 8-vo, pagine 320.

dara si dominiulu pretiutu judecatorcesce cu 340 mii fl. se vinde cu 85 mii, éra celu pretiutu cu 85 mii se ia cu 30 de mii si asia mai departe.

Voiti se cumparati case si gradini pe la orasiele ungueresci? Poteti cumpara strade intregi, cá-ci atatea sunt de vendiare, in cátu la latra canii. Citésca dn. H. publicatiunile de falimente si vendiari judecatorcesci, care esu pe fia-care di in Monitoru („Közlöny“) la B.-Pesta, si se ne dea de minciuna daca póte.

Stá in voi'a fia-carui omu se discute in publicu afacerile publice ale popóraloru si natiuniloru, stá inse nespusu de reu la ori-cine defaima pe vecinu-seu, inainte de a maturá mai antaiu bine la usi'a si pórt'a sa. Causele pentru care sasii nu suferé in comunele rurale nici macaru cáte unu jidovu desagariu (inelariu, mamulariu), nici-unu cismarii ori croitoriu cárpaciu, ii sunt bine cunoscuté dlui H.; deci daca voiesce se fia dreptu, precum nu este, n'are decátu se le recunósca si la romani. Dara cum de este dn. H. surdu inca si la amarele plansori ale comerciantiloru si ale bietiloru profesionisti sasi de pe la cetati? Sau cá densulu ii aude bine, si cá se'i scape de ruina, tinde a incuragiá pe jidovii dela noi, cá se tréca si acestia in Romani'a. Dara nu vede elu, cá mai curendu trecu profesionistii sasi decátu jidovii. Si pentru-ce? Nu scie dn. H.? Din cauza cá jidovii in Romani'a se multira atátu de cumplitu, in cátu se ruinédia ei unii pe altii prin o concurentia furiosá, si se alunga ei intre ei preste Dunare in alte tieri.

Amu disu mai susu, cá sasii nu suferé nici astadi pe jidovi in comunele loru rurale; sunt inse si esceptiuni. Dara apoi ori-unde se asiédia jidovi intre locuitorii sasi, acolo comun'a sasésca devine servitórea loru, cá si ori-care comuna romanésca sau secuiesca. Cá de exemplu aducemu dlui H. comunele Altina (Alzen) si Marpodu. Au ajunsu cá si femeile sasesci se duca pe ascunsu bucate pentru beutura la jidovi. Barbatiloru li se dá pe creditu, pána candu ii scotu datori cu sute de florini, candu apoi le punu mosile la toba. A fi datoriu la carcima, trecea pána acuma la sasi de infamia, de rusine mare. Cautati cum mai este astadi in comunele pe unde sunt si jidovi.

Transilvani'a.

— Sibiiu, 5/17 Sept. Conformu promisiunei nóstre de a informá, anume pe economii nostrii despre rezultatele tégului de tíera dela Sibiiu, le vomu resumá pre cátu se póte mai in scurtu. Sunt multi ani, de candu Sibiiulu n'au avutu unu tégu asia de bine cercetatu, precum fu acesta. Celu de vite nu a fostu asia frecventatu cá celu de manufacturi si producte. Caus'a e in-vederata. In urmarea aniloru rei si a nespuseru greutati publice, numerulu viteloru a scadiutu si in Transilvani'a fórté tare, éra daca oi s'au vendutu cáteva mii, acésta se esplica din economi'a margineniloru nostrii, pe care o pórtá ei in tíer'a vecina. Parechi'a berbeciloru de frunte se vendú cu 13 pána la 13 1/2 fl., a nótiniloru (terti si tertini, cum

Тривні, Чентрионі, Декрионі, де Бържніи ком-
нітїділор, ші де тої Мамарїі лор чеї леуїї.

5. Тоїї мaimарїі ачедїа сїнт деторї а прї-
верїа, ка оаменїі сї пї се деа ла бегїе, шї ла
алте есчесєрї, сї пїзєаскї комнїтїділє шї авереа
Фїзкїрїа, Фїе нємеш, Фїе де алтї пласї, де орї
че пїзїбїре, іарї челе че сар Фї лїат пїлї акїм
не недрентї, тоате лїкрїрїде ачелеа сї се деа
лїдрїрїт прїпрїетарїлор лор; Фїещекаре сат е
деторїс а рїсїянде пентрї тоате пїзїбїле, каре се
фак лї сат.

6. Орї чїне ар лїдрїрїні а лїкра лїпротїва
ачестор порїрїчї шї опрелїшї, Фїе ачела сатї лїтрер,
сак маї мїлї оаменїі, сак пїмаї зїлї сїнїр, зїнї
ка ачїа се вор сїзїне сїзї жїдекатї де рїзїоїз,
шї фїекаре дїлї вїна са кї страшїне педенсе се
ва педенсї.

Лї зрїтї Комїтетїл адїче амїнте ромїнілор,
ка сї се пїрте аша кїм сак пїрїтїлї пїлї ла
ачєастї катїстропї, шї, фїрїндїсе де тоате не-
дрентїрїде, сї доведєаскї шї де ачї лїаїнте,
кїмкї аз фост шї сїнт вреднїчї де лїбертате.

Sibiiu 21/9. Oktomvrie 1848.

Комитетїл нацїїнеї Ромїне:

А. Трев. Лакрїанї, Тїмотєх Цїларїс,
Сїмеон Бїрїнїс, Флорїанї Мїкашї,
Нїколїе Бїлїшескї,
Іоанне Бранї.

le dicu la munti) de unu anu, cáte 8 1/2—9 fl., éra parechi'a de oi grase, bune de taiatu, 10 pána 11 fl. Pe aici se taia fórté multe oi, ceea ce se cunósce si pe faci'a, si pe portulu ómeniloru nutriti si inbracati bine. Vitele cornute venindu puține, au si fostu scumpe. Pe vaci de Ardealu, bune de lapte, cerea 70—80 fl. (14—16 galbini), éra soiulu de Elveti'a 100—120 fl. Cai frumosi érá puține si scumpi, loculu inse ilu implea mai multu tiganii cu mártiogele si glóbele loru. Fórté reu facu romanii din comitate, cá nu mai uita odata, de candu le érá opritu cá si in Turci'a se amble calare, se se puna cu totu adinsulu pe prasirea de cai buni, de soiu tare si traitoriu. Se mai invetie si ei dela alti vecini, cum se prasescu si se tinu caii frumosi, si ce mare folosu aducu. Ei se temu de furatu; dara boii nu se fura? Daca ne-amu teme totu de furtu, atunci nu amu mai tínea nici gaini la casa, cá si pe acelea le fura.

In manufacturi a fostu vendiare din cele mai bune. Cele de lemnu, cum buti, butóie, cadí si vane, cíubere, cofe (donitie, bote), ladarie si cuire asiediate de a lungulu stradei Elisabet'a spre gara, pána pe la 1 óra d. a. s'au vendutu mai tóte. Motii nostrii de pe la Vidr'a, Secatur'a, Campeni etc. adusera 35 de cara lungi incarcate cu vase de lemnu; dogarii de pe la Reginu cu 9 cara; butinarii sasi dela Agnit'a si Veseudu au vendutu totu; Mediasianii cu sutele de ladi si „tronuri“ (ladi lungi, totuodata si banci) vapsite dupa gustulu romanescu, au fostu gata pe la 11 óre; semnu cá la poporulu tieranu se voru face in asta-tómna si in carnevalu nunte multe; se ajute D-dieu la toti si la tóte. Asia e, daca bietulu tieranu mai póte resufá cevasi. Cismarii, cojocarii, funarii, curelarii, croitorii au facutu si ei trebї bunicele. Pensari'a de diverse calitati si tieseturi de lana, destinate mai virtosu pentru portulu romanescu, de vendiare in piati'a mica, mai totu prin femeii romane, au avutu asemenea cautare buna; dara fiindu-cá ne e vorb'a de pensarii, apoi anume bolt'a cea larga si lunga a dlui Gligoru Mateiu cercetata si preste anu fórté bine, asta-data se aflá cá bombardata in poterea cuventului de cátra glótele de femeii cumparatóre din tóte districtele limitrofe, pána pe la Fagarasiu si Alb'a-Iuli'a.

Sibiiulu mai are, afara de piati'a principale, inca alte patru in cetatea de susu si in cea de josu; este inse fórté greu a decide, in care parte érá mai mare frequentia. Pre sub asia numitele siatrii érá plinu inghesuitu de ómeni, nicairi inse cá pe la cele vreo tréidieci de turtarese, pe unde se inbuldiá tinerimea cá „se se omenésca“ si mamele cá se duca baiatiloru „puiulu tégului.“ Negutiatorii de vestimente cusute gata, venitii de pe la B.-Pest'a se laudá cu vendiari bune; nimeni inse nu a facutu asia tréba sgomotósa cá doi charlatani (Marktschreier), carii suindu-se pre o mésa, isi licitá in gur'a mare marf'a propria, inse de susu in josu: „Éca unu briciu, uite cum taia de minunatu firulu de peru! Unu florinu pretiulu! Cine dá mai puține? Vrei 80, 70, 60, 50, 40, 20 cr.? Nati'lu cu 20 cri.“ Pe cáte le mai avea, le dá cu acelasiu pretiu; se pare inse cá tóte celelalte érá rele; ómenii inse nu le mai cautá.

Professionistii si comerciantii detailisti din locu inca nu se potu plange cá nu ar fi avutu cautare marfile loru; dara si érá timpulu supremu pentru una parte din profesionisti. Panurari'a dela Cisanadi'a s'a transportatu pe cáteva caróie de cele mari la gara. Tras-au si cisanadenii reu destulu cátiva ani, in cátu unii din ei au si emigratu la Bucuresci; dara daca se continua chicanele cu inportarea de lana, voru emigrá sasii din Cisanadia alaturea cu economii romani margineni, si apoi voru remanea in Ardélu mitiele cá se platésca impositele.

Cu cátu amu amblatu mai multu prin acestu tégu ce tinú 1 septemana, cu cátu amu examinatu mai cu diligentia, anume productele si manufactele aduse de romani si romance, precum si porturile (costumele) diversissime, asia numite nationali, usitate la ambele sexe, cu atátu mai multu ne convinseramu de imperiós'a necesitate a unei expositiuni noue romanesci, anume aici in Sibiiu.

In dilele de tégu a ploatu bine de vreo doue ori, prin care s'au coresu fórté multu productele viiloru asia, in cátu viierii isi promitu érási vinu multu si bunu, din care cauza pretiulu vinuriloru a datu cevasi indaraptu.

Cáte furturi, betii si batai se voru fi intemplat, va sci politia locale; inse nu amu prea vediatu ómeni bėti, decátu ici-colea cáte unu trenturosú desperatu si óresicum scosu din societatea omenésca.

Revista politica.

Sibiiu, 19 Septembrie st. n. 1879.

Colorile caleidoscopului politicu sunt fórté variate si schimbacióse, in fia-care di, ba potemu dice, cá pe fia-care momentu una dispáre si alta apare, fára de a se potea sci care este predominatóre si mai stabila. Oscilatiunile balantieii intre pace si resbelu érási au inceputu a fi fórté neregulate si diplomati'a ea insasi nu este in stare se garanté die pacea nici pe cáteva luni inainte. Acésta este semnatur'a caracteristica a situatiunei politice actuale, care intre altele au primitu o espressiune nici decum incuragitóre prin urmatórele cuvinte pe care le a esprimatú principele de coróna austriacu, archiducele Rudolf la plecarea sa din Prag'a in diu'a de 10 l. c.

Inainte de plecare adeca principele de coróna adressá urmatórele cuvinte cátra feciorii concediati ai regimentului seu:

„Noi ne ducemu maine in concediu la parintii, fratii si amicii nostri. V'am iubitu pe toti, si déca am fostu cátra unulu din voi severu, apoi acésta s'au intemplatú numai pentru cá asia cerea servitiulu. Domnii oficiari si eu am fostu totudeauna multumiti cu voi, cá-ci ati fostu soldati bravi si punctuali, asia cá am potutu contá in ori ce inpregiurare pe voi si ati facutu totudeauna onóre regimentului nostru. Fiti si acasa bravi si aratati cá sunteti din escelentulu regimentu Ziemiecky. O suvenire placuta se ne tiena totudeauna legati unii de altii. Póte cá ne vomu revedea in curendu, si póte cá odata ne vomu luptá inpreuna pentru Dumnedieu, Imperatu si patria.“

De pe campulu de operatiune din sandjiaculu Novi-Bazar pána acuma au venitu sciri totu bune. Trupele austriace au inaintatu incetu dar' siguru, incependu din 10 l. c. si pána astadi au ajunsu la Priepolie, fára cá se fi avutu vre o ciocnire nici cu trupele turcesci si nici cu atátu de multu temut'a liga albanesa. In modulu acesta Austri'a a ocupatu si acea parte a sandjiacului Novi-Bazar, care au fostu detiermurita prin faimós'a conventiune austro-turcesca din Aprilie a. c. Este o intrebare a celui mai de aprópe viitoriu, déca ocupatiunea austriaca se va opri pentru acuma numai la asia numit'a linia a riului Lim, séu cá ea va inaintá de buna voia ori constrinsa de inpregiurari, si mai de parte pána la marea egeica.

Este mai pre susu de ori ce indoiala, cá contravisit'a ce o va face astadi principele Bismark comitelui Andrassy la Vien'a, va avea o influentia decidetóre asupra politiceii interne si cu deosebire esterne a monarchiei austriace. Este vorb'a de inchierea unei aliantie ofensive si defensive intre Prusso-Germani'a si Austro-Ungari'a, cu scopu de a isolá pe Russi'a pentru casulu candu unu conflictu resboinicu intre Germani'a si Russi'a ar deveni inevitabilu, ceea ce s'au predisu indata dupa Sedan si cu deosebire dela congressulu din Berlin in cóce, unde gubernulu russescu a perdutu mai tóte ilusiunile ce si le facuse prin tractatulu dela San-Stefano.

Cá amicitia intre Russi'a si Germani'a au facutu locu unei receli si animositati intensive, se manifestédia prin resbelulu de péna ce decurge cu o violentia fórté mare intre press'a russésca si cea germana, precum si prin cuvintele pe care le au esprimatú cancelariulu russescu principele Gortciacof in Baden cátra unu corespondentulu alu diariului parisianu „Le Soleil“. Betranulu cancelariu dise intre altele si acestea:

„Am accentuatu cu tóte ocasiunile, cá slabirea mai indelungata a Franciei va formá unu golu regretabilu in concertulu european. Fara indoiala cá numai acestoru idei ale mele, esprimate cu tóta francheti'a am se multiamescu atitudinea ostila cu care me onorédia cancelariulu imperiului germanu. Barbatiloru de statu ai Franciei, d-loru Thiers si Decazes, totudeauna le am disu: Fiti tari! Acésta este neaparatu de lipsa atátu pentru securitatea vóstra, cátu si pentru echilibrulu european.“

Prin aceste cuvinte principele Gortciacof au voitu se paralisedie intalnirea celoru doui imperati la Alesandrowo si totu-odata se irite pe rivalulu seu din Berlin, amenintiandu'i prin o aliantia russo-francesa.

Angli'a a patit'o fórté uritu in Afganistan. D'abea se incheiase pacea cu noulu Emiru si eata cá dupa cáteva luni ambassadorulu englesu din Kabul maiorulu Cavagnari, inpreuna cu intrég'a sa garda a fostu macelariti de cátra afganii resculati. Acuma Angli'a se prepara pentru o noua campania in contra selbaticiloru afgani.

O scire telegrafica mai recenta ne anuntia, cá

englesiloru le a succesu a pune man'a pe regele zulusiloru Cetewajo, care le au datu atatu de multu de lucru in Afric'a. Vai de elu si de ai lui. Bine nu le va amblá.

Associatiunea transilvana pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Processu verbale

alu siedintiei a II-a tienuta la 4 Augustu (25 Iuliu) 1879 sub presidiulu vice-presiedintelui Jacobu Bolog'a. Notari Augustu Horsia, Zacharia Boiu si Joanu Popa.

(Urmare si fine.)

14. Comisiunea pentru propuneri prin raportorulu A. Trimbiteasiu, continuandu raportulu seu, relatédia asupra urmatóreloru esibite:

Ofertulu tipografiei din Gherla „Georgiu Lazaru“ in caus'a tiparirii scripteloru Associatiunei cu pretiurile cele mai scadiute, propunendu comisiunea a se transpune ofertulu comitetului centralu spre apretiare.

Se primesce.

2) Invitarile pentru locul proximei adunari generale, propunendu spre scopulu acesta Brasiovulu.

Dupa desbatere mai indelungata, la carea pledésa P. Cosma, St. Popu si Dr. A. Muresianu pentru Brasiovu, ér G. Baritiu, J. Moldovanu si J. Lugosianu pentru Turd'a:

Adunarea generala in fine cu majoritate se declara de astadata pentru Turd'a.

15. Comisiunea budgetara prin raportorulu Dr. G. Vuia relatédia asupra proiectului comitetului centrale, propunendu lu acela adunarei generali spre incuviintiare cu aceea, cá adunarea generala se transpuna rogarea invetiatoriloru dela scól'a gr. cat. din Lapusiulu ungurescu pentru unu ajutoriu de 200 fl. la comitetulu centrale spre considerare, ér petitiunea d. Petru Emilu Prodanu profesoru emeritatu, pentru unu ajutoriu, fiindu budgetulu eshauriatu, se nu se incuviintiedie.

Se primesce cu acelu adaosu, propusu din partea membrului J. M. Moldovanu, cá spesele fiacarui anu se se introduca in ratiociniu in srulu, in care s'au votatu de adunarea gen. respectiva, la fiacare titlu se se insemne sum'a elocata in budgetulu votatu de adunare, cá se se cunósca indata: unde s'a spesatu mai multu si unde s'a facutu economia. Raportulu se alatura la protocolu sub lit. G.

16. Raportulu comisiunei pentru inscrierea membriloru noi si incassarea taxelor prin raportorulu J. Siandru relatédia, cá membri noi au intratu D-nii: Teofilu Ghiajia si Nicolau Raicu, solvindu tacsele prescise, ér dreptu taxa dela membri vechi a intratu sum'a de 358 fl. intre cari dela dlu P. Barbu un'a obligatiune de statu a 200 fl. si alt'a de asemenea dela dlu Nicanoru Fratesiu a 100 fl. m. c.

Intre vii aclamatiuni dlu P. Barbu se primesce de membru fundatoriu si dnii Nicanoru Fratesiu, T. Gheaja si N. Raicu de membri ordinari ai Associatiunei.

17. Dlu Constantinu Stezariu cu privire la meritele cele distinsé, ce si-a castigatu pentru limb'a si literatur'a romana laureatulu poetu V. Alesandri, — merite cunoscuté de ajunsu in tóte tierile si provinciile locuite de romani, — propune, a se alege dlu V. Alesandri de membru onorariu alu Associatiunei, de asemenea propune spre acésta si pre Dr. J. Urban Jarnik profesor de filologi'a romana la c. r. universitate din Vien'a, cu privire la meritele sale pentru limb'a si literatur'a romana.

Adunarea intre vii aplause denumesce de membri onorari ai Associatiunei pe dnii V. Alesandri si Dr. J. Urban Jarnik, carele din urma fiindu presinte, in cuvinte calduróse multiamesce pentru onórea, ce-i-s'a facutu si promite serbatoresce, cá si in venitoriu va dá totu concursulu seu pentru promovarea sublimeloru scopuri ale Associatiunei.

18. Presiedintele arata, cá conformu programei ar veni la ordinea dilei continuarea disertatiuniloru insinuate si anume disertatiunea critica a Dlui G. Baritiu despre cele mai vechi tipografii, mori de chartia si carti romanesci tiparite in Transilvani'a si Ungari'a 1550—1582 si invita pe dlu G. Baritiu a-si ceti disertatiunea.

Dlu Baritiu considerandu cá timpulu este inaintatu, arata pre scurtu cuprinsulu disertatiunei sale, si declara ca o va dá la tipariu, de unde publiculu va avé ocaziune a-o citi.

Se ia spre placuta sciintia.

19. Findu terminata program'a lucrariloru, comisari pentru verificarea protocolului acestei siedintie se alege dnii J. Siandru, V. Moldovanu si D. Pertia.

20. Presiedintele inchidiendu siedintiele adunarei generale de estimpu, multiamesce atatu comitetului localu si preste totu publiculu din Sighisiór'a, pentru ospitalitatea ce a manifestatu, si ostenelele ce a pusu pentru Associatiune, catu si membriloru pentru viulu interesu ce au aratatu cátra dens'a; ér membrulu J. Boiu multiamesce adunarei generale pentru onórea facuta poporatiunei romane din urbea Sighisióra si giuru, si dá espressione convingerei sale, cá lucrarile salutare ale acestei adunari voru avea pentru poporulu romanu din acestu tienutu urmarile si fructele dorite in venitoriu.

Spre placuta sciintia.

Cu cari siedinti'a se redica si protocolulu se incheia si subserie.

Jacobu Bolog'a, v-pres.

Z. Boiu m. p. Augustu Horsia m. p.
secret. ad hoc.

Cetinduse in siedintia comisiunei verificatóre, tienuta adi, s'a verificatu.

Datu in Sighisiór'a la 9 Aug., 28 Iuliu 1879.

Demetriu Pertia m. p.

J. Siandru m. p.

D. V. Moldovanu m. p.

membri ai comisiunei verificatóre.

Sciri diverse.

— (Pagub'a ces'au causatu Seghedinului) prin inundatiune s'au evaluatu din partea comisiunei esmise ad hoc la respectabil'a suma de 12 millióne fiorini v. a.

— (Sinucidere). Fostulu ministru de interne alu Ungariei dn. Paul Rajner s'au sinucisu la mosii'a sa prin o inpuscatura de revolveru. Caus'a se dice a fi fostu o profunda melancolia, de care erá coprinsu in urm'a unui morbu organicu incurabilu.

— (Descoperire archeologica.) Cetimu in diariile din Romani'a, cá la o comuna din plaiulu Slanicu, judetiulu Buzeu s'ar fi facutu o descoperire archeologica si cá pe malulu rului Calnau s'ar fi aflatu unu scheletu de mamuth.

— (Unu congressu alu pressei romane.) Totu in diariile de dincolo cetimu cá s'ar fi ventilandu ide'a unui congressu alu pressei romane, compusu din reprezentantii diferiteloru diarie.

— (Limbele de pe globu.) Mai multi sapienti sunt de acordu a admite, ca numerulu limbeloru si dialecteloru vorbite in lume se radica la 3,064 distribuite ast-felu: 987 asiaticé, 587 europene, 276 africane si 1,214 americane.

Cele mai principale asiaticé sunt: ebraa, araba, rabinica, samaritana, caldeana, urak-arabica, zend, pehlvi, parsi, kurda, persana, sanscrita, indostana, armeaná, giorgiana, circasiana, brahma, malabara, chinesa, tibetana, japonesa, coreana, tagala, malesa, javanesa, mongola, mandjiura, turca, goelica, kimrica, deonagara, tamulu, taitiana, marda, siriana, birmana, camboge, cingalesa, avara, etc.

Principalele europene, sunt: latina, gréca, retica, romana, italiana, francesá, spaniola, cantabrica, potugesá, permiana, iapona, ungara, finica, slava, russa, serba, boema, venda, catalana, gotica, germana, olandesa, suedesa, galica, etrusca, scótiana, ilirica, ruteana, bosniaca, polonesa, cimeriana, albanesa, flamanda, norvegiana, provençalá, bretona, toscana, slovaca, bulgara, ceha, croata, ungara, etc.

Principalele africane sunt: egipteana, mauresca, ghiz, tamassey, chaonia, copta, amharica, berbera, tentola, mandigna, madecasa, etc.

Principalele americane sunt: mexicana, algonquina, peruviana, macabi, araucana, patagona, guarani, etc.

(„Timpulu.“)

R. St.

— (Naufragiu.) Unu accidentu din cele mai infioratóre, dice „Stéu'a Dobrogei,“ a avutu locu dilele trecute in fati'a portului Tulcea, subt ochii unui numerosu publicu ce se aflá din intemplantu pe malulu Dunarei.

Vaporulu Claudius, cu pavilonulu germanu, inaintandu spre Sulina, a isbitu cu asia fortia bracara Ecaterin'a, in cátu sfarimand'o in bucati si cufundandu-o in apa, numitulu vaporu a trecut pe de-asupra ei. Din patru ómeni ce formau echipagiulu trei au scapatu, innecandu-se numai unulu, care a lasatu in urm'a lui o veduva si siése orfani.

— (Pacea in Russi'a). — In secolulu actuale, Russi'a a avutu urmatórele resbóie:

Cu Franci'a 1805 — unu anu; cu Turci'a dela 1807 si pana la 1812 — cinci ani; cu Franci'a 1812 pana la 1814 — trei ani; cu Svedi'a 1807 — unu anu; cu Persi'a doi ani; cu Turci'a 1828 pana la 1829 — doi ani; cu Poloni'a 1830 si 1831 — doi ani; cu Chiv'a 1849 — unu anu; cu Turci'a, Engliter'a, Franci'a si Itali'a 1853 pana la 1855 — doi ani; cu Poloni'a 1863 — unu anu; cu Chiv'a, Buhar'a si Cocandu — patru ani; cu Turci'a 1877—1878 unu anu; cu locuitorii de munte din Caucasu 1818—1859 — 41 ani; — Asia dar', in acestu secolu d'abia 11 ani au avutu Russi'a pace.

Bibliografia.

— De curendu a aparutu in Bucuresci o carte fórte interesanta si cu multu doru asteptata. Acésta este:

— Fragmente din Istori'a Romaniloru de Eudoxiu Baronu de Hormuzaky. Editiunea Ministeriului Cultelor si alu Invetiaturiloru publice. Tomulu antaiu, cu portretulu heliograficu alu autoriului. Bucuresci, din stabilimentulu pentru artele grafice: Socecu, Sander et Teclu 39. Strad'a Academiei, 39 1879. Unu frumosu volumu 8-o pag. 376. Pretiulu nu ne este cunoscutu.

— Les Israelites en Roumanie par Emmanuel Crezzulesco, ancien agent diplomatique de Roumanie á Paris. — Dentu, libraire-éditeur, 17—19 galerie d'Orléans. Palais Royal. Paris, 1879.

— Albin'a Carpatiloru, fóia beletristica, scientifica si literaria cu ilustratiuni, redactata de d.

Josifu Popescu, a trecut din editura si proprietatea d. Visarionu Romanu in aceea a d. W. Krafft in Sibiu. Atragemu atentiunea lectoriloru nostri asupra insertiunei respective, pe care o publicamu in numerulu de astadi alu diariului nostru.

6/Economi'a politica in viéti'a practica.

(Urmare si fine.)

Nu se platescu obiectele numai cu moneta, ele se platescu si cu bilete. Intrebuintiarea biletelor, crearea lor, circulatiunea lor repausédia asupra faptului generale alu creditului.

Éta unu tineru lucratoriu, care s'a insuratu. Nevast'a ii aduce 3,000 fl. cá zestre. E totu ce posedu ei. Li trebue lemne pentru a'si potea esercitá meseri'a sa de strugariu, lemne scumpe, acaji, palisandru, si'i trebuescu tocmai pentru sum'a de 3,000 de lei. Déca va plati acele lemne cu banii care ii are, nu ii mai remane nimicu cu ce se traiésca. Trebue se'si mai platésca chiria, croitoriulu si ceialalti, cari ii dau obiectele trebucióse. Se duce dar' la unu comerciantu si ii dice: Sunt omu cinstitu, se'ti dau unu biletu, o chitantia, si peste unu anu iti voi plati.

Nu ne indoimu in destulu de acésta confidentia mutuala a ómeniloru unii cátra altii si la bine-facerile resultandu din creditu. Éta unu omu care avea 3,000 moneta in busunarulu seu, i se dau lemne pentru 3000 de lei; ilu face biletulu seu si nu dadoresce nimica inainte de a 365-cea di; acestu omu dar' a operatu cá si cum ar fi avutu 6,000 de lei. Se duce apoi la macelariu, la brutariu, la proprietariu, cere se ii faca creditu cu chiria casei, si éta'lu cá cu 3,000 de lei operédia cá cum ar avea 9,000. Creditulu este dara inmultirea capitalului, si ceea ce este mai frumosu, elu nu este unu fenomenu alu baniloru, ci unu fenomenu alu ordinei morale.

Déca ni s'ar dice: Ai se faci creditu unui omu fórte bogatu, dar' care e si mare rissipitoriu, ai avea incredere intr'ensulu? Déca ni s'ar dice din contra: Éta unu teneru de tréba si onestu, care totudeauna a avutu o conduita esemplara; se insóra ia o femeie fórte cum se cade, intra in viéti'a de familia.

Cu tóta lips'a de garantii materiale, n'ai fi multu mai dispusu se'i faci creditu acestui din urma? Da; cá-ci bas'a creditulu nu sunt banii, ci e mai cu séma valórea omului. Economi'a politica are acestu daru frumosu de a demonstrá, cá unu omu cu valóre atrage averea; celu mai bunu midilocu de a esi in acésta lume din ori ce incurcatura, esté acela de a fi onestu si virtuosu!

Dupa schimbu vine consumatiunea.

Candu s'a produsu averea, vine momentulu cá se ne servimu cu ea. Cuventulu consumatiune este fórte insemnatu. Se dice d. e. cá incendiulu consuma o casa; acelasi fenomenu se produce candu intrebuintiamu unu obiectu, ilu consumamu.

De acolo vine energi'a espressione: si-a mancatu averea.

Aci se potu intemplá trei lucruri:

— Ori avemu mai multe trebucióse decátu midilóce de a le satisface.

— Ori avemu tocmai cátu ne trebue.

— Ori avemu mai multi bani de cátu trebucióse.

De acolo trei fenomene sociale de care toti a'ti auditu vorbindu-se: miseri'a, confortabilulu si luxulu.

Ce este miseri'a? E starea omului care are mai puçinu, decátu necesitatile lui ii ceru.

Ce este confortabilulu? E starea unui omu, care are óre-care trebucióse, óre care nevoi, pe care inse le póte satisface.

In fine ce este luxulu? Este starea unui omu, care nu numai cá are totu ce ii este necesariu, dar' are mai multu inca, si decátu ii trebue.

Economi'a politica sossindu aci, devine fórte interesanta, ea ne revela multe lucruri mangaitóre.

Se luamu d. e. miseri'a. Credeti cá ómenii cari gemu subt greutatea ei, n'au adesea se'si inpute câte ceva? Vedeti cum guvernele in societatile civilisate se gandescu la acei cari suferé fara a intrebá de caus'a miseriei lor, ce silintia isi dau spre a o preveni, cum se straduescu de a veni in ajutoriulu tuturoru acelor'a cari sunt in lipsa, cu ce ingrijire le dau sfaturi ajutatóre.

Priviti acele case de economii, instituite cu scopu de a pastrá si fructificá aceea ce omulu póte aduná cá prisosu preste satisfacerea trebucióreloru, aceea ce se chiama bani albi pentru dile negre. Erá unu timpu candu omulu prevedietoriu nu avea altu midilocu pentru a pastrá economiile sale decátu legandule in coltiulu unei basmale séu

ingropandu-le intr'o oia sub caminulu casei sale, ori in fundulu unei gradini séu aiurea. Acestu midilocu ascunsu, care tinea banii neproductivi, adi e inlocuitu cu mari avantaje si in privinti'a securantiei si in privinti'a profitului, căci casele de economii prin mecanismulu operatiunilor loru care dau profite insemnate.

Pe langa casele de economii mai sunt casele de inprumutu cu amanetu, asia numitele munti de pietate. Aceste case prin favoarea ce le acorda legea, sunt in positiie a inlesni celoru ce se afla in nevoie banii trebuinciosi cu o dobanda moderata, sub garanti'a unui obiectu depusu cá amanetu. Omulu aflatu in lipsa se inlesnesce pentru momentu si candu midilócele ii permitu, in cursulu unui anu platesce aceea ce a luat cu inprumutu, precum si doband'a cuvenita si primesce lucrulu inapoi.

Mintea omenesca a aflatu inca si alte midilóce pentru a evita miseri'a, aceste midilóce sunt totu de domenu economiei politice si este bine se vorbim si de densele.

Asociatiunile de lucratori pentru productiune si cele pentru consumatiune dau cele mai avantajoase rezultate pentru cá munc'a omului se fia cátu mai productiva. Asociatii lucrédia in comunu sub directiunea unuia séu a anui comitetu, si profitulu se inparte dupa destoinicia fiacaruia. Pentru a economisi chieluelile de instalatiunea unei case, unei bucatarii etc., s'a gassitu midilocu, cá prin asia numitele cetati de lucratori se se procure lucratoriloru cu mici cotisatii totu confortabilulu.

Dupa cum fiacare individuu are nevoie a agonissi ceva, pentru cá prin ajutoriulu schimbulu se'si procure cele necesarie esistentiei, totu asemenea si statulu, reprezentantulu colectivitatii, are nevoie de midilóce pentru intretinerea serviciiloru publice. Aceste midilóce se procura prin contributiune de cátra fiacare individuu, proportionalu cu venitul de care dispune. Acésta dar' trebuie se fia asediata pe basa cátu se póte mai drépta si cátu se póte mai puçinu vexatórie, cá nu unii se plátésca mai multu si altii mai puçinu. Nu este óre o mare satisfactiune a sci cá, inpositulu platitu de natiune este consimtitu, dar' este si garantatu in intrebuintiarea lui. Scimu exactu care sunt sumele consacrate diverseloru serviciu publice. Si nu numai cá inpositulu este garantatu in intrebuintiarea sa, dar' este inca si justificatu in cheltuirea sa. Nu ese unu banu din cassele publice, fara cá se nu se dea justificare pentru elu. Curtea suverana care se numesce Curtea de Compturi, are dreptu misiune de a cere se se aduca inaintea ei semnatur'a functionariulu séu a furnisorulu care a primitu acelu banu; ea cercetédia si constata ori ce chieluella facuta.

Acum sciți ce este economi'a politica. Nu e nimica mai multu si sunt convinsu cá n'amu spus unu lucru la care d-vóstra se nu ve fiti ganditu de mii de ori. Ce póte se fia mai naturalu? Traimu intr'unu timpu de sufragiu universalu, intr'o societate care, multiamita lui Dumnedieu, n'are nimicu de comunu cu societatile antice in cari sub regimulu sclavagiului, mii si milióne de ómeni lucrau de dimineti'a pana ser'a, fara a potea culege pretiulu munciei loru.

Nu ve inchipuitu cum erau tractati sclavii la Rom'a. Domnulu avea la elu unu lucratoriu cismariu; ii taiá nervii dela pecióre cá se nu póta se fuga candu i'ar veni poft'a cá se faca una cá acésta, si legea nu'i dicea nimicu. Candu erá trebuintia de a pune in miscare mór'a pentru a maciná, se inhamá omulu cum isi inhamá omulu astadi caii si ii crepá ochii.

Nu scimu a pretiui in destulu fericirea ce o avemu de a trai in timpulu in care ne aflamu.

Atingemu aceste probleme, avemu simtiulu, gustulu si forti'a de a le discutá, pentru cá suntemu domni pe noi insine si inteliginti'a se desvólta in proportiune cu libertatea. Avemu responsabilitatea, in acelasi timpu sentimentulu datoriei nóstre.

Din nenorocire, candu e vorb'a de economi'a politica, nu e destulu cá se fia curiositatea des-teptata, pentru cá se ne fia spiritulu satisfacutu. Se intempla câte odata cá abandonati noue insine, luamu unu drumu retacitu, o directiune falsa. Am vorbitu adesea de proprietate, de inpositu, de salariu, de munca cu lucratori de tréba, pe cari ii stimamu din tóta ánim'a si am gassitu idei false, nenorocite, primejdioase, cá-ci gandisera la aceste lucruri in singuratate, fara a fi luminati prin descoperirile si reflexiunile sciintiei.

S'a disu unu cuventu, care s'a repetitu de mai multe ori si care trebuie redisu mereu: Ori-

ce bunu cetatiénu este datoriu a propaga sanetósele notiuni ale economiei politice.

V'am vorbitu multe de economi'a politica, dar' nu inca in destulu; totusi am depusu o sementia in sufletele cetitoriloru, care póte se fructifice. In gradin'a plantelor la Paris, este pe unu deluletiu unu prea frumosu arbore, unu cedru din Libanu. Acestu cedru provine din mladiti'a pe care o aduse intr'o di unu naturalistu din Lumea-Noua. In timpulu plutirei pe oceanu, erau in lipsa de apa de beutu si elu se privá de portiunea sa pentru a udá mic'a nuelusie; o plantá cu mánile sale in gradin'a plantelor. Umilit'a mladiti'a a devenitu astadi unu arbore maiestosu care domina preste toti copacii de prin pregiuru.

Cuvintele, care le punu aci sunt mic'a mladiti'a; sefletele d-vóstra sunt pamenturi fecunde; cu buna vointia din parte-ve aceste reflexiuni ce le facuramu economiei politice se voru potea desvólta cu timpulu si voru potea deveni asemenea maiestosulu cedru din Libanu.

(„Binele publicu“).

Antonin Rondelet.

Numeróse ateste ale primelor autoritati medicinale.

Medailii dela diferite **ESPOSITIUNI.**

AP'A DE GURA ANATHERINA

alui J. G. POPP,
c. r. dentistu alu curtié din Vien'a, Stadt, Bognergasse Nr. 2

este probata in decursu de 30 ani si se recomanda cá preferabila la ori ce alta apa pentru dinti cá unu adevératu preservativu in contra dureriloru de dinti si ale gurei, in contra putregiunii si slabiciunii dintiloru; de unu mirosu si gustu placutu acésta apa intaresce giugiele si servesece totuodata cá midilóculu celu mai escelentu pentru curatierea dintiloru. Ea se póte folosi si cá escelenta apa de gargarisare etc.

Pentru a face posibila respandirea acestui preparatu favoritu in tóte cercurile societati si introduce fiacóne de mari ai diferite si adeca 1 fiacón mare á 1 fl. 40 cr., 1 fiacón de midilocu á 1 fl. si 1 fiacón micu á 50 cr.

Past'a de dinti anatherina alui Popp
pentru curatierea si conservarea dintiloru, inlaturarea mirosulu reu si a crustei negre a dintiloru. Pretiulu unei doze in sticla 1 fl. 22 cr. v. a.

Past'a de dinti aromatica alui Popp,
recunoscuta in decursu de mai multi ani cá midilóculu celu mai escelentu pentru ingrijirea si conservarea cériului gurei si a dintiloru. Pretiulu unei bucati 35 cr.

Prafurile vegetabile ale lui Popp
Curatia dintii, inlaturá atátu de neplacut'a inegrire a dintiloru si glasiura dintiloru devine mai alba si mai delicata. Pretiulu unei cutii 63 cr.

Plumbulu pentru dinti alui Dr. Popp
pentru plumbarea dintiloru ganosii.

Sapunulu de plante aromat. medicinalu
pentru inlaturarea pelitiei si probatu in contra tuturoru necuratieniloru pelitiei; in pachete orig. sigilate á 50 cr.

Spre deosebire luare la cunoscentia.
Pentru de a se apará in contra falsificatorulu p. t. publiculu se face atentu, cá la gütulu fiacarui fiacón alu apeí de gura anatherina se afla o marca (Firm'a Hygea si preparate anatherine) precum si cá fiacare sticla e invelita cu o charthie, in care cu tiparu de apa se afla inprimatu vulturulu imperialu si firm'a. (91) 2-5

Depozitele se afla: in Sibiiu la d-nii C. Müller, farmacistu, F. A. Reissenberger, Piat'a mica, S. Stengel, Fried. Thallmayer, comerciantu, W. F. Morscher, farmacistu diplom.; in Orasci'a la d. C. Fuhrmann, farmacistu; in Brasiovu la d-nii E. Fabick, W. Jekelius. Ad. Kugler, Goos, Hornung, farmacistii, Demeter Eremias, comerciantu; in Mediasiu la d. dr. Fr. Folberth, farmacistu; in Sebesiu la d-nii J. C. Reinhardt, J. Ludwig Binder, farmacisti; in Sighisóia la d-nii J. B. Misselbacher et filii, J. B. Teutsch, precum si in tóte farmaciele, parfumeriele, magazinele de galanterie si de materiale din Transilvani'a.

Edictu.

Vasile Ormenisianu din Ricíu, tractulu Pogacelei, comitatulu Muresiu-Turd'a, de religiune gr-cath. carele de mai multi ani parassindu'si soci'a legitima pre Mari'a, fara a-se sci ubicatiunea, se provóca prin acésta, cá in terminu de unu anu si una di dela prim'a publicare a acestui edictu, se se prezenteze la Presidiulu forulu matrimoniale gr-cath. de I-a instantia a tractulu Pogacelei, la din contra processulu divortiale se va pertractá si decide si fara densulu.

Dela Presidiulu forulu matrimoniale gr-cath. de I-a instantia a tractulu Pogacelei.

Chimintelniculu de Campia 4 Sept. 1879.

Vasiliu Maioru m. p.,
adm. prtpescu gr-cath. si pres. forulu
matr. gr-cath. de I-a instantia.

SPIRTU ARTRITICU

inventatu de Heinrich Bloch in Eger (Boemi'a), recunoscutu preste totu cá medicin'a cea mai sigura contra sioldinei si reumatismulu, aplicandu in 24 de óre si frecandu cu ea partile durérose, sioldina si reumatismulu incéta cu totulu. Pretiulu unei sticluete este de 60 cr. v. a.; tramisa cu posta la comanda, sau pe langa assignatiune 66 cr. v. a. Celoru care ilu voru luá spre vendiare in comisiune, li se dá unu rabatu corespundietoru. In tóte cetatile mai mari se deschidu deposite. Am in posesiunea mea mai multe mii de ateste si scrisori de multiamita pentru precelenti'a acestei medicin'e. Comandele se escentédia totu-deauna cu întórcerea postei in modulu celu mai conscientiosu.

Heinrich Bloch in Eger (Boemi'a)

proprietariu alu medaliei de auru pentru arte si sciintia.

In calitate originala se afla: in B-Pest'a la Josif Török, Timisóia la Ernest János, Stefanu Tárcsay si C. M. Jahner la „Regele ungrescu“, in Pojan la Felde nek Ferencz si la Soltz Reszo la „St. Marton“ in Szeghedin la Baresai Caroly, Makon Josef si Csikós N., in Zagrabia la Mittbach Zsigmond, in Eszek la Dienes J. C., in Sibiiu la Morscher W. Fr., in Brasiovu la Stenner J. la „leulu de auru“, in Clusiu la Székly Miklos si la tóte farmaciele mai mari din tíera si strainetate. (90) 5-10

Examinata din partea primelor colegii medicinale din Germani'a si concessionata din partea inaltei c. r. locotenintie din Ungari'a, pentru eminent'a sa aplicare

Pendia artritica

se intrebuintédia cá primulu midilocu iute si siguru vindecatoru in contra: sioldinei, reumatismulu (in extremitati si spinare), foculu viu séu orbaltiuu, in contra a ori ce spasmi de mani si pecióre si cu deosebire convulsii de vine, inflarea extremitatiloru si jungiuri.

Se afla in pachete impreuna cu avisulu de intrebuintiare á 1 fl. 05 cr. indoitu de tari pentru suferintie grele á 2 fl. 10 cr. v. a. Renumitulu medicu Dr. Hufeland dice in opurile sale medicale: Existe done morburi in contra carora sciinti'a medicala se pare cá au cautatu in zadaru medicamente eficace; acestea sunt: reumatismulu de capu si „podagra“; acelu medicamentu este aflatu prin intrebuintiarea pendiei artritice mentionata mai susu.

Plastrulu universalu parisianu

se intrebuintédia in contra tuturoru raneloru, copturi si inflaturi, in contra deg-raturiloru la pecióre (ochi de gaina). O cuthie impreuna cu avisulu de intrebuintiare costa 35 cr. v. a.

Nefalsificatu se afla de vendiare:

In Sibiiu la magazinulu de galanterie a. d. J. F. Schneider;
„Bistritia“ la d. Rudolf Fleischer;
„Brasiovu“ la farmacia d. Eduard Kugler;
„Clusiu“ la farmacia d. Johann Wolf si la Engel;
„Jassi“ la farmacia d. Engel, Strad'a mare, langa port'a Curtii;
„Bucuresci“ la farmacia d. Bruss;
„Belgradu“ la farmacia d. Dilber;
„Cernautilu“ la farmacia d. Alth;
„Seceava“ la farmacia d. Finbert. (92) 2-6

Depozitoriulu principalu de espeditiune, prelanga rabatt corespundietoru se afla in Bud'a-Pesta la d. farmacistu Jos. von Török, Königsgasse Nr. 7.

Carti mai noua.

Catechismulu calvinescu, inpusu clerulu si brosu poporulu romanescu sub domni'a principiloru Georgiu Rákoczy I. si II., transcriu cu litere latine dupa editiunea II tiparita in anulu 1656, in socitu de una excursiune istorica si de unu glosariu de Georgiu Baritiu. — 60

Cionca Ioan S. St., Praktische Grammatik der rumänischen Sprache (nach Dr. Ahn's Methode) . . . . . 1.—

Dogariu D. si Dariu L., Aritmetica. Esercitiu practice cu numerii dela 1 pana la 100 dupa sistemulu decadic 25

Ghica I., Convorbiri economice. Editiunea a treia 2 vol. . . . . 5.—

Pambukis G., metod de Ollendorf aplicat in limba vorbitóre ellená spre a ó invéta in câte-va luni, cu introductiune gramaticalá . . . . . 3.—

— Cheia exercitiiloru metodulu de Ollendorf, aplicatu in limba vorbitóre ellena 1.50

Popa G., Fisica in scóla populara . . . . . —40

Popescu N. D., Prinsoierul rom. dela Plevna, novela contemporane. Ca premiu un tablou format mare in coloru frumos tiparit: „Caderea Plevnei.“ Pretiu incl. tramiterea francata (subt legatura) 1.40

— Istoria resbelulu rom.-rus.-turc. 1875—78 Partea I. dela inceputul resbelulu pana la 30. August 1878. Ca premiu un tablou: „Trecerea armatei romane in Dobrogea.“ Pretiu incl. tramiterea franc. (subt legatura) 1.40

Stefanelli Ioan, Catecheticu bisericeii drept-credincióse resaritene . . . . . 5.—

Sterca Siulutiu Iosif, O lacrima ferbinte . . . . . —50

— Din memoriulu lui . . . . . —50

Se afla de vendiare la

W. Krafft in Sibiiu.

foia beletristicá, sciintificá si literará cu ilustratiuni.

Anul IV-lea 1879—1880

apare in Sibiiu sub redactiunea d-lui Iosif Popescu, la 15 si ultima fia-cárei luni in fascicule de câte 2 cóle.

Pretul abonamentulu:

Pentru Austro-Ungaria.		Pentru Románia.	
Pe 1 an	6 fl. — cr.	Pe 1 an	16 lei noui.
„ 6 luni	3 „ — „	„ 6 luni	8 „ „
„ 3 „	1 „ 50 „	„ 3 „	4 „ „

Anul abonamentulu se incepe cu 1-a Octomvre c. v.

Pretul abonamentelu se póte trámite din Austro-Ungaria prin assignatiuni postale, din Románia in bilete hipotecare si in marce postale.

Abonamentele se fac la editorulu W. Krafft in Sibiiu, la birourile postale si la librării.